

UMJETNOST O SUROVOJ SUDBINI PREDAKA

Autor Nedjeljko Musulin

Petak, 12 Srpanj 2013 10:11 - Ažurirano Petak, 12 Srpanj 2013 10:24

Kulturna baština Tomislavgrada je bogatija za još jedno umjetničko djelo, *Spomenik gastarbajterima* od

bračkog kamena postavljen nadomak tamošnjeg Autobusnog kolodvora, čiji je autor akademski kipar Petar (Pero) Jakšić iz Donjega Humca na otoku Braču. Podignut je radnicima koji su 'trbuhom za kruhom' desetljećima odlazili na privremeni rad u inozemstvu, uglavnom u Njemačku gdje je većina njih mukotrpno zaradila i svoju mirovinu. Riječ je o

prvom

takvom

spomeniku

u

svijetu

koji simbolizira

skupni

obiteljski

portret

—

oca

,

majku

,

djevojčicu

i

dječaka

,

svi

zagrljeni

na rastanku, odnosno ispraćaju supruge i oca 'gastarbajtera' na gradilište ('bauštel') u Njemačkoj, a iza kojih se vidi i

kofer

. To je ujedno i

povijesni

spomenik

koji potomcima priča o sudbini njihovih predaka tijekom jednog surovog razdoblja kad su se morali boriti za egzistenciju svojih obitelji te

'biti

ili

ne

biti"

, a koji simbolizira tužnu priču i sličnih obitelji u cijeloj Hrvatskoj.

SPOMENIK – ZAŠTITNI ZNAK DUVANJSKOGA KRAJA

Mjerodavni u Tomislavgradu ističu kako je čak trećina populacije stanovnika njihove općine svojedobno bila na privremenom radu u inozemstvu odnosno u raznim razvijenim zapadnim zemljama, najviše u njemačkoj pokrajini Bavarskoj odnosno Munchenu. Podsjećaju kako je 60-ih godina 20. st. za vrijeme bivše države, kad su tek krenule prve ekonomske emigracije, s područja općina Tomislavgrad i Livno bilo više od 20.000 '*gastarbajtera*' koliko ih je ostvarilo pravo na mirovine, što je ipak rijetkost u odnosu na ine sredine. Mnogi u Tomislavgradu kažu kako Jakšićev spomenik, koji je svečano otkriven na blagdana Velike Gospe minule godine, spada u vrijednu *riznicu*
kulturnih
ostvarenja
njihova podneblja te da će u bliskoj budućnosti biti i prepoznatljivi
zaštićeni
znak
duvanjskog kraja.

Dakako svojim djelom se diči autor, akademski kipar Petar (Pero) Jakšić, koji je i sam nekoliko godina bio izvan Hrvatske, u Francuskoj (Pariz), očito sretan i radostan što se vratio doma, u rodni Donji Humac na Braču, gdje je *bacio* prve životne korake i odrastao.

Skulpturu sam izradio od bračkoga kamena. Postavljena je i svečano otkrivena uoči blagdana Velike Gospe, 11. kolovoza prošle godine, na prostoru Autobusnog kolodvoru u Tomislavgradu. U početku je bilo govora i upita: 'Zašto brački kamen jer on neće izdržati oštre zime na tom

području, te da će puknuti?' Odgovorio sam im kako bi oni, eventualno, mogli dati svoj kamen pa u tom pogledu neće biti nikakvih problema. Ali kad su me pitali koliko godina je garancija bračkog kamena, odgovorio sam im kako će trajati 400 – 500 godina., rekao nam je ovih dana akademski kipar Petar Jakšić.

SKULPTURA IZRAĐENA RUSTIKALNO OD JEDNOBOJNOG ČISTOG BRAČNOG KAMENA

»Obitelj gastarbajtera mi je uistinu bila *ideja vodilja* u oblikovanju i stiliziranju *Spomenika* *gastarbajterima*.

Z

a spomenik sam osobno izabrao brački kamen iz Donjeg Humca. Nisam htio kamen sa šarama nego sam želio

jednobojni

čisti kamen. Obrađen je malo

rustikalno

kako bi ujedno podsjećao na stečke na području tomlislavgradske općine. To je uglavnom kamen koji se površinski vadi iz zemlje, a nije iz kave

Jadrankamena

koji se vadi na nekim pozicijama ispod mora. Naime kamen za spomenik je spreman godinu dana prije nego se počeo obrađivati tako da se njegova čvrstoća provjerila tijekom oštre zime 2011/2012. godine. Unatoč ledu i niskim zimskim temperaturama kamen nije pokazao nikakve nedostatke. Tako sam apsolutno siguran u taj kameni blok od kojeg sam napravio spomenik godinu dana poslije no što je površinski izvađen iz zemlje, ocijenivši kako mu se ništa nije dogodilo.«

Dodaje kako ništa nije prepušteno slučaju, čak ni nadnevak postavljanja i svečanog otkrivanja skulpture nije slučajno odabran. U prvom redu zato što ljudi, koji s područja tomlislavgradske općine rade u inozemstvu, svi obvezno redovito svake godine uoči Velike Gospe dođu na rodna ognjišta te zajedno blaguju s obiteljima i rodbinom. To je razlogom zašto je odabran datum 11. kolovoza kad je mnoštvo ljudi ne samo iz općina Timislavgrad i Livno, nego iz cijele Hercegovine te susjednih mjesta Hrvatske tri dana zaredom nazočilo svečanosti otkrivanja *Spo* *menika*

gastarbajterima

JAKŠIĆEVA GALERIJA U DONJEM HUMCU ZNAČAJNA DOPUNA PONUDE RURALNOG TURIZMA

Tako je, naglašava, nastavio tradiciju svojih starijih jer se u njegovoj obitelji gotovo svi tradicionalno bave kamenom, ali je on ipak napravio korak više od svojih prethodnika. To je evidentno, a u rodnom kraju osim tradicije ima i gotovo sve moguće uvjete za umjetnost kojom se bavi takoreći od djetinjstva u svojoj obitelji. Akademski kipar Jakišić podsjeća kako na otoku Braču, oko svog malog Donjeg Humca, imam čak sedam kamenoloma, dakako i dosta životnog i radnog prostora. U rodnom mjestu ima i svoj *atelje*, a odnedavno i *obnovljenu galeriju*. U međuvremenu svoje

skulpture

redovito šalje i u svijet, a dio svojih radova otprema i u Hong Kong za koje je tijekom ljeta minule godine dobio narudžbe. Riječ je o velikim skulpturama koje radi u

mramoru

, a ne u

bračkom

kamenu

JAKŠIĆEVA DJELA TRAŽENA OD DONJEG HUMCA NA BRAČU DO PARIZA, HONG KONGA...

»Sada sam apsolutno na otoku Braču, u Donjem Humcu gdje sam dosta aktivan ne samo u svom ateljeu i galeriji. To je izvorište moje prošlosti i sadašnjosti, a bit će i moje budućnosti. Ponosim se svojim rodnim krajem poput onih koji se ne srame svoje prošlosti, a ne boje sadašnjosti niti budućnosti. Ovdje imam najprije svoj mir, a u gradu je gužva. Ovako se *spustim* tek kat niže i odmah se nađem u svom ateljeu gdje radim, a tu nema ni auta, prijevoza. U svojoj sam kući u kojoj stanujem i gdje mi je atelje, radno mjesto, a sve mogu kupiti u obližnjim prodavaonicama. Tako sam sto-posto opušten i

prepušten

svojim

idejama

u svom radu, apsolutno svoj na svome«, zaključuje akademski kipar Petar (Pero) Jakšić.

UMJETNOST O SUROVOJ SUDBINI PREDAKA

Autor Nedjeljko Musulin

Petak, 12 Srpanj 2013 10:11 - Ažurirano Petak, 12 Srpanj 2013 10:24
